

PROTESTANTSE GEMEENTE ELST

Filosofie viering 17 augustus 2025

‘Mededogen’

Filosoof: Martha Nussbaum

‘Mededogen’: Marie Jose-Leenders (2025)

Voorganger: ds. Jeroen Jeroense

Organist: IJsbrand ter Haar

Muziek: Gerburg Frenzel, viool

M.m.v.: Henk Minnema, filosoof

VOORBEREIDING

Muziek

Welkom

Stilte

Lied 212: 1,2,3 *staande gezongen*

Groet

v: De Eeuwige zal bij u zijn.

a: De Eeuwige zal u bewaren.

Bemoediging

v: Onze hulp is in de Naam van de Eeuwige,

a: die hemel en aarde gemaakt heeft.

Drempelgebed

v: Eeuwige,

wij die U nooit hebben gezien

zie ons hier staan.

Op de drempel van deze viering

stellen wij ons open

voor U en elkaar.

a: Schenk ons Uw Geest van aandacht.

v: Eeuwige,

wees voor ons als een rots,

die onze voeten draagt.

Wees voor ons een huis waarin wij veilig zijn.

a: Schenk ons Uw Geest van vrede.

v: Wees voor ons een bron

die levend maakt.

a: Amen

Lied 212: 4,5

allen gaan zitten

Kyrië

v: Laat ons de Heer om ontferming aanroepen voor de nood van de wereld
en zijn Naam prijzen want Gods liefde heeft geen einde.

Zo bidden wij zingend tezamen:

Gloria Lied 657: 1,2,3

HET WOORD

Verhaal voor de kinderen

Lied 'De Heer zal als een herder voor mij zorgen'

De Heer zal als een herder mij omgeven,
Hij leidt mij op het rechte pad.
De Heer zal als een herder mij omgeven,
Hij waakt over mijn leven.

De kinderen gaan naar de eigen ruimte en nemen het Licht mee.

Filosofenbankje

Muziek Concertino (1964) deel I – Allegro *Klaus Hertel (*1936)*

Introductie Martha Nussbaum

In deze zevende filosofieviering komt voor het eerst een denker aan het woord, die nog “onder ons” is: Martha Nussbaum.

Ze studeert niet alleen klassieke talen en filosofie, maar ook theaterwetenschappen. Gevolg is dat ze oog krijgt voor de invloed van de grote Griekse tragedies op denkers als Plato en Aristoteles. Daarmee komt ze iets op het spoor, dat veel filosofen ontgaat, maar dat wel degelijk bij Plato en Aristoteles is terug te vinden. Het leven is kwetsbaar. Veel valt buiten onze controle. Je moet als mens gewoon een beetje geluk hebben, zoals Aristoteles stelt in zijn *Ethica*. De kunst is om moedig staande te blijven, om je niet teveel te laten bepalen door de wisselingen van het lot.

Niet alleen in de oudheid, evengoed vandaag de dag kun je zonder zorg, vriendschap, liefde en een zekere maatschappelijke welstand niet vooruit in het leven. Je hebt elkaar nodig om voluit mens te zijn, in de privésfeer, maar ook in het publieke domein.

Hoe kan de samenleving dan de voorwaarden scheppen om mensen tot hun recht te laten komen? Door de jaren heen gaat Martha Nussbaum meer en meer aandacht besteden aan de politiek, waarbij voor haar het verband tussen ethiek en recht centraal staat. Intrigerend is, dat ze tegelijk oog blijft houden voor de persoonlijke, haast intieme levenssfeer van mensen. Let u maar eens op de volgende tekst.

Tekst Martha Nussbaum

Zodra we erkennen dat emoties ook een oordeel bevatten, dat waar of onwaar kan zijn en een goede of slechte richtlijn voor morele keuzes, is het niet meer aanvaardbaar om ze buiten beschouwing te laten. We zullen ons moeten verdiepen in verwarde gevoelens van verdriet en liefde, woede en angst om te achterhalen welke rol deze woelige emoties spelen in ons denken over wat goed en rechtvaardig is.

Als we vinden dat emoties een belangrijk onderwerp binnen de moraalfilosofie moeten zijn, wil dat nog niet zeggen dat de moraalfilosofie ook een speciaal vertrouwen in emoties moet hebben of deze moet zien als zaken die boven alle rationele kritiek verheven zijn, want emoties zijn niet betrouwbaarder dan alle andere diepgewortelde overtuigingen.

Omdat ik ervan overtuigd ben dat de beste manier is om de verschillende emoties na elkaar uitgebreid te bespreken en niet te generaliseren over emoties als klasse, heb ik ervoor gekozen om nader in te gaan op twee emoties die ik met name belangrijk vindt. Eerst ga ik in op de emotie die traditioneel de meeste bijval krijgt en die in de meeste gevallen een goede grondslag wordt geacht voor rationele afwegingen en passend gedrag, in het publieke domein en in het privé-leven. Deze emotie zal ik *mededogen* noemen, al zullen we zien dat in de discussie hierover verschillende termen worden gebruikt.

“Oplevingen van het denken”: blz. 15 en 16, 258 en 259

Muziek Concertino deel II - Moderato, deel III - Allegretto *Klaus Hertel*

Tweede Testament Marcus 7: 24-30

Mededogen *Henk Minnema*

Muziek Concertino op. 93 deel II – Andante *Hans Sitt (1850 - 1922)*

Mededogen *Jeroen Jeroense*

Lied 528

Filosofenbankje

GEBEDEN en GAVEN

Toelichting doel diaconiecollecte door de diaken

Collecte 1 = Nationaal fonds Kinderhulp

Collecte 2 = Kerk: Activiteiten

Collecte 3 = Kerk: Gebouwen

U kunt uw giften overmaken op de collecterekening van de kerk:

NL 06 RABO 01057 13 554 t.n.v. Diaconie Protestantse Gemeente Elst.

Vanwege de verdere verwerking van de giften graag voor aanstaande woensdag.

Is uw gift voor collecte 1, dan graag o.v.v. 'Nationaal fonds Kinderhulp + 17 aug'.

Is uw gift voor collecte 2, dan graag o.v.v. 'Kerk: Activiteiten + aug'.

Is uw gift voor collecte 3, dan graag o.v.v. 'Kerk: Gebouwen + aug'.

Ook kunt u gebruik maken van de kistjes in de torenhal.

Voorbeden

v: Zo bidden wij zingend tezamen:

Neem mij aan zo - als ik ben,

wek in mij wie ik zal zijn,

druk uw ze-gel op mijn hart en leef in mij.

Stil gebed

Acclamatie: Neem mij aan....

Onze Vader

Onze Vader in de hemel,
laat uw naam geheilgd worden,
laat uw koninkrijk komen,
laat uw wil gedaan worden
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons vandaag het brood
dat wij nodig hebben.

Vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij vergeven
wie ons iets schuldig is.
En breng ons niet in beproeving,
maar red ons van het kwaad.
Want aan U behoort het koningschap,
de macht en de majesteit,
in eeuwigheid.
Amen

Slotlied 418: 1,2,4

Zegen

v: Mogen wij voor elkaar een zegen zijn,
bij alles wat ons te doen staat,
alles wat we beleven mogen,
alles wat ons overkomt.
Mogen wij voor elkaar een zegen zijn,
in het leven dat we samen delen,
zo kwetsbaar als het is.
Mogen wij vandaag
voor elkaar een zegen zijn,
in ons verschillen en ons gelijken.
Dan zal God ons zegenen in Zijn Naam:
Vader, Zoon en heilige Geest.

a: Amen, amen, amen.

Muziek

Iedereen is van harte welkom in De Ruimte en de Sint Maartenshof om na te praten, elkaar te ontmoeten onder het genot van een kopje koffie.